Europæisk lærk

Larix decidua

Kort fortalt

- *Larix decidua* – fyrrefamilien (Pinaceae).
- Hjemmehørende i Mellemeuropas bjerge: Alperne, Karpaterne og Sudeterne.
- Løvfældende nåletræ: Nålene bliver guldgule om efteråret og falder af.
- Om foråret kommer nye, lysegrønne nåle i duske og små, røde hunkogler.
- Ude hele året i sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost.
- Vokser hurtigt og tåler beskæring godt – til både enkelte træer og skovplantninger.
- Frøene skal have 4–8 uger i køleskab og spirer derefter efter 2–8 uger.

Det kan du se frem til

Med frøene af europæisk lærk har du grundlaget for et vinterhårdført nåletræ, der skifter med årstiderne, og som du selv former fra den første spire. Efter 4–8 uger i køleskabet viser de første kimplanter sig typisk efter 2–8 uger. Lærk vokser hurtigt og tåler beskæring, så du kan begynde at forme den allerede de første år. Hvert efterår bliver nålene guldgule, og hvert forår kommer der nye, lysegrønne nåle.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Europæisk lærk (*Larix decidua*) er et nåletræ fra fyrrefamilien, men i modsætning til de fleste nåletræer taber den nålene om vinteren. Den vokser vildt i Mellemeuropas bjerge – i Alperne, Karpaterne og Sudeterne – ofte højt oppe mod trægrænsen, og den er plantet i skove over store dele af Europa, også i Danmark. Nålene er bløde og lysegrønne og sidder i tætte duske på korte skud; på de nye langskud sidder de enkeltvis. Om efteråret bliver de guldgule, før de falder. Tidligt om foråret, samtidig med de nye nåle, kommer små, røde til rosa hunkogler på grenene. Grenene hænger ofte let ned i spidsen, og med alderen får stammen en grov, rødbrun, skællet bark. Lærk kan blive flere hundrede år gammel. Den vokser hurtigt, er robust og tåler beskæring godt og er en klassiker til bonsai – både som enkelt træ og i skovplantninger med flere træer i samme skål.

Formering

Lærkefrø skal have en kold periode for at spire godt. Bland frøene med let fugtigt sand i en lukket pose, og stil posen i køleskabet ved ca. 2–5 °C i 4–8 uger – ikke i fryseren. Så dem derefter på fugtig såjord eller kokos-såmuld, tryk dem let ned, og dæk dem kun tyndt. Hold dem jævnt fugtige ved ca. 15–20 °C. Spiringen sker normalt efter 2–8 uger. Lærk danner naturligt mange tomme frø, så ikke alle frø spirer. Kimplanter af nåletræer er følsomme for svampeangreb: Giv dem lys og luft, og vand ikke for meget. Lad kimplanterne vokse 3–4 måneder i

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

såbakken, før de prikles ud i enkelte potter med priklejord – så er rødderne mere robuste.

Placering og lys

Europæisk lærk skal stå lyst til solrigt. I skygge bliver skuddene lange og svage. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Lærk bruger meget vand i vækstsæsonen: Hold dyrkningsmediet jævnt fugtigt, men ikke vådt – på varme sommerdage kan det være nødvendigt at vande hver dag. Om vinteren vandes kun sparsomt. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 2. uge.

Dyrkningsmedie

Færdig bonsai-jord er et godt grundlag. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 1.–2. år og ældre hvert 2.–3. år – tidligt om foråret, lige før knopperne bryder; lærk springer ud meget tidligt. Fjern ikke al den gamle jord: Lærkens rødder lever sammen med svampe (mykorrhiza), som træet har gavn af.

Beskæring

I vækstsæsonen knibes de nye skud på sidegrenene og stammen tilbage, så træet forgrener sig tæt. Om vinteren, når nålene er faldet, ses grenstrukturen tydeligt, og de fine grene kan skæres i form. Større grene skæres sidst på vinteren, før knopperne bryder.

Vinteropbevaring

Europæisk lærk er hårdfør og skal have en kold vinter for at kunne hvile. Lad træet stå ude, også når nålene falder om efteråret – let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Du kan også stille træet i et koldt, helst frostfrit udhus eller en garage; når nålene er faldet, behøver det ikke lys. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Vand sparsomt, så dyrkningsmediet ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Når knopperne begynder at svulme om foråret – hos lærk allerede tidligt – skal træet igen stå lyst, og de nye nåle beskyttes mod sen nattefrost.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.